

SPREMNOST DJETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU

Polazak u školu predstavlja veliku promjenu u životu djeteta. Dijete ulazi u svijet koji se po mnogočemu razlikuje od života u obitelji i vrtiću, što zahtjeva ponovnu prilagodbu. Dijete se odvaja od obitelji, vrtićkih prijatelja i svojih odgajatelja. Uspješno snalaženje u školi ovisi o spremnosti djeteta za polazak u školu tj. o cjelovitom razvoju i odgoju koji su prethodili od najranije dobi. Ukoliko dijete ima razvijenu pozitivnu sliku o sebi, socijalne vještine i emocionalnu stabilnost, to će lakše prihvatiti sve promjene koje ga očekuju u novom razdoblju njegovog života. Priprema djeteta za školu zapravo počinje od djetetovog rođenja, stoga briga obitelji i vrtića za optimalan razvoj tijekom cijelog predškolskog razdoblja stvara uvjete za razvoj uspješnog školarca.

Spremnost za školu je kombinacija različitih sposobnosti, vještina, znanja, navika i motivacije koja omogućuje djetetu uspješno svladavanje propisanog nastavnog plana i programa. To je rezultat međudjelovanja razvoja i učenja, a odnosi se na socio-emocionalnu, spoznajnu, govorno-jezičnu i tjelesnu spremnost.

Najvažnija sastavnica spremnosti za školu je socio-emocionalna spremnost. Može li se dijete odvojiti od roditelja, samostalno funkcionirati u nepoznatoj okolini? Ostvaruje li uspješnu komunikaciju i suradnju s vršnjacima? Poštuje li pravila i društvene norme? Izražava li emocije na socijalno prihvatljiv način?

Emocionalna zrelost uključuje kontrolu emocija, odnosno emocionalne reakcije koje su primjerene situaciji, sposobnost odgađanja zadovoljenja svojih želja i potreba. Od djeteta se očekuje da bude samostalno, samopouzđano, sigurno u sebe, da ima pozitivnu sliku o sebi. To podrazumijeva da je svjesno svojih sposobnosti, mogućnosti, ali i ograničenja. Važno je da se dijete prihvaća sa svim svojim obilježjima. Dijete će u školi biti izloženo čestim situacijama neuspjeha ili kritike, pa je potrebno da se zna nositi s neuspjehom, da ima određenu razinu tolerancije na frustraciju što će mu pomoći da ostane ustrajno.

Od djeteta u dobi pred polazak u školu očekuje se da više ne pokazuje teškoće prilikom odvajanja od roditelja, da je neposredno u ostvarivanju kontakta s drugom djecom i odraslima, i da surađuje. Također je važno da prepozna i uvažava potrebe drugih, kao i to da sukobe rješava na konstruktivan način.

Socio-emocionalna spremnost je svojevrsni temelj, i ukoliko je on uspostavljen, dijete će puno lakše usvojiti ostale vještine i znanja koja se od njega očekuju.

- Razgovarajte o tome kako se dijete osjeća
- Budite podrška u izražavanju svih djetetovih emocija
- Podržite djetetovu vjeru u sebe i svoje snage
- Ne opterećujte dijete svojim prevelikim očekivanjima, naglasak stavite na trud, a manje na uspjeh
- Potičite suradnju s drugima
- Potičite djetetovu samostalnost (briga o sebi, služenje telefonom, uzimanje obroka,..)
- Zadužite dijete sitnim zadacima (spremanje, sudjelovanje u pripremi obroka, briga o biljci, kućnom ljubimcu, odlazak u trgovinu,...)
- Poučite dijete snalaženju u prometu i utvrdite najsigurniji put do škole

Spoznajna spremnost odnosi se na opća znanja o sebi, obitelji, prirodi i prirodnim pojavama, razumijevanje prostornih, vremenskih i količinskih odnosa, vizualnu percepciju, pamćenje, logičko zaključivanje, imenovanje boja. Očekivano trajanje pažnje je 15-20 minuta.

- Obogatite iskustvo svog djeteta, vodite ga u obilazak grada, muzeja, kazališta, sela i prirode
- Usmjeravajte pažnju na događanja u prirodi, društvenoj okolini
- Igrajte društvene igre
- Listajte dječje časopise, slikovnice, knjige
- Razgovarajte o svemu
- Podržavajte i razvijajte radoznalost djece i inicijativnost u traženju odgovora

Govorno-jezična spremnost odnosi se na potpunu usvojenost gramatičkih pravila, čisto izgovaranje glasova, rastavljanje riječi na glasove i njihovo spajanje u riječ (glasovna analiza i sinteza), razumijevanje verbalnih uputa, samostalno verbalno izražavanje, razvijenost rječnika. Razvoj govora ovisi o socijalnom okruženju, iskustvu i odgoju. Kako će dijete komunicirati govorom ovisi o govornom modelu, prvenstveno u obitelji.

- Razgovarajte s djetetom u potpunim, pravilnim gramatičkim rečenicama
- Potičite ga na samostalno prepričavanje sa što više detalja (događaja, priča, filmova)

- Svaku situaciju koristite za bogaćenje rječnika (imenovanje, opisivanje,..)
- Ukoliko primijetite određena odstupanja u govoru (npr. nečisto izgovaranje nekih glasova), svakako se obratite logopedu.

Tjelesna spremnost odnosi se na vještinu koordiniranih pokreta i ravnoteže u svim oblicima prirodnog kretanja (od krupne motorike - hodanje, trčanje, penjanje, kolutanje, hvatanje, do fine motorike - pokretljivosti šake, okulomotorna koordinacija, grafomotorika), dobru tjelesnu razvijenost (visina, težina), razvijenost vida i sluha (ili uz primjerena pomagala).

Brojna istraživanja utjecaja pokreta na razvoj i organizaciju mozga potvrdila su da su pokret i kretanje povezani s različitim funkcijama (razvijaju percepciju vlastitog tijela, percepciju prostora, emocionalnu stabilnost, sposobnosti rješavanje problema, socijalne sposobnosti, organiziraju i ujedinjuju osjete, stimuliraju razvoj govora i sl.).

Omogućite djetetu puno različitih oblika kretanja (trčanje, koturaljkanje, vožnja biciklom, skakanje, vučenje, vrtnju, spuštanje, ljuljanje, penjanje,..), boravak i igru u prirodi.

Omogućite djetetu crtanje, slikanje, izrezivanje, lijepljenje, nizanje perlica, modeliranje tijesta / gline, zakopčavanje dugmadi, guljenje voća prstima (naranče, mandarine) i bilo koje druge aktivnosti koje uključuju mišiće prstiju i šake kako bi se poticao razvoj fine motorike tj. grafomotorike.

Da li je potrebno da dijete nauči čitati i pisati prije polaska u školu?

Nije potrebno. U vrtiću se razvijaju predčitalačke i grafomotoričke vještine koje uključuju prepoznavanje slova abecede i povezivanje s glasovima, glasovna analiza i sinteza, prepoznavanje glasova u riječi; prepoznavanje ispravnog oblika slova, točna motorička reprodukcija slova, pravilno držanje olovke, okulomotorna koordinacija i sl. što je temelj za usvajanje čitanja i pisanja.

I na kraju...

- Prenesite djetetu svoj pozitivan stav prema školi, ali nastojte dati realnu sliku, bez uljepšavanja ili zastrašivanja
- Nemojte imati prevelika očekivanja i zahtjeve
- Uredite radni kutak ili sobu zajedno s djetetom

- Potičite osamostaljivanje djeteta
- Upućujte dijete da završi započeto
- Pomozite djetetu da prihvati učiteljicu, nove obaveze i način života: izrazite povjerenje u svoje dijete, školu i učiteljicu
- Pokažite zanimanje za sva događanja u školi. Ne zaboravite obratiti pažnju i na djetetove osjećaje, doživljaje i razmišljanja, a ne samo na njegov uspjeh

I za kraj, ne zaboravite.....

**„Prije nego li u dječje ruke stavite stavite olovku,
te ruke moraju kopati, penjati se, stiskati,
potezati, gnječiti, izvrtati i hvatati naširoko u svojem okolišu
i na velikoj paleti materijala“.**

Amanda Morgan